

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-20>

**QUALIFICATION OF HIGH TREASON IN THE FORM
OF PROVIDING ASSISTANCE TO A FOREIGN STATE, FOREIGN
ORGANIZATION OR THEIR REPRESENTATIVES IN CARRYING
OUT SUBVERSIVE ACTIVITIES AGAINST UKRAINE
(PART 1, ARTICLE 111 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)**

**КВАЛІФІКАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ У ФОРМІ НАДАННЯ
ІНОЗЕМНІЙ ДЕРЖАВІ, ІНОЗЕМНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ АБО ЇХ
ПРЕДСТАВНИКАМ ДОПОМОГИ В ПРОВЕДЕННІ ПІДРИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРОТИ УКРАЇНИ (Ч. 1 СТ. 111 КК УКРАЇНИ)**

Zvonarov O. Y.

*Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Public Law Disciplines
Bila Tserkva National Agrarian
University
Bila Tserkva, Ukraine*

Звонарьов О. Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових
дисциплін
Білоцерківський національний
аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

Mokhonko O. O.

*Candidate of Law,
Senior Lecturer at the Department of
Criminal Procedure and Forensics
National Academy of the Security
Service of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Мохонько О. О.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінального процесу та
криміналістики
Національна академія Служби
безпеки України
м. Київ, Україна*

Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України є одними з найбільш небезпечних діянь, передбачених чинним Кримінальним кодексом України. Об'єктом цих кримінальних правопорушень виступають суспільні відносини, які забезпечують саме існування України як суверенної держави. В умовах широкомасштабної російської агресії проти України протидія вказаним кримінальним правопорушенням є одним з важливих напрямків забезпечення національної безпеки України. Результативність роботи у цій сфері значною мірою залежить від правильної кваліфікації кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України працівниками правоохоронних органів та спеціальних служб.

Державна зрада є одним з найдавніших злочинів в історії кримінального права. В КК України відповідальність за державну зраду передбачена статтею 111 Розділу 1 «Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України». Надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України за ч. 1 ст. 111 КК є *третьою формою державної зради* (поряд з переходом на бік ворога в період збройного конфлікту та шпигунством) [1].

Надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України виражається у будь-якому сприянні зовнішньому противникові (крім переходу на сторону ворога чи шпигунства) в його підривній діяльності проти нашої держави на шкоду її суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці.

Умовою правильної кваліфікації державної зради у третій формі є обов'язкове встановлення іноземної держави, іноземної організації або їх представників, на користь яких здійснюється допомога. Слід зазначити, що і теорія кримінального права і судова практика практично не мають розбіжностей у розумінні адресатів, яким громадянин України надає допомогу у проведенні підривної діяльності проти України. Питання, які виникають в теорії та, відповідно, на практиці стосуються того чи потрібно і у яких випадках кваліфікувати дії особи як надання допомоги у проведенні підривної діяльності саме конкретним адресатам.

Аналіз проблемних питань кваліфікації державної зради у формі надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України дозволяє стверджувати наступне:

- у кожному конкретному слід чітко встановлювати адресатів, яким громадянин України надає допомогу у проведенні підривної діяльності проти України. Судова практика свідчить, що співпраця громадянина України з іноземними спецслужбами та виконання їх завдань на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України суди зазвичай кваліфікують як надання допомоги в проведенні підривної діяльності проти України іноземній організації або її представникам;

- об'єктивна сторона державної зради у формі надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги у проведенні підривної діяльності проти України, сформульована таким чином, що протиправним визнається не безпосереднє здійснення

громадянином України підривної діяльності, а лише надання допомоги іноземній державі, іноземній організації або їх представникам у проведенні підривної діяльності проти України;

– судова практика свідчить, що надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України може мати різні види. Проте можна чітко виділити дві групи такої діяльності – діяння, що передбачені Кримінальним кодексом України як кримінальні правопорушення, і дії, що не передбачені Кримінальним кодексом України як кримінальні правопорушення. В першому випадку мова йдеться про вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, проти громадської безпеки та інших суспільно небезпечних діянь, які кваліфікуються за сукупністю з ч. 1 ст. 111 КК. У другому випадку дії можуть мати різноманітний характер: збирання та передача інформації щодо розвитку суспільно-політичної, соціально-економічної та військової ситуації в країні та окремих регіонах, відомостей військового характеру, що не становлять державну таємницю, підшукування та вербування агентури для іноземної спецслужби, придбання документів, матеріалів, засобів, створення інших умов для організації антиукраїнських акцій, інші пособницькі дії, що сприяють проведенню іноземною державою, іноземною організацією або їх представниками підривної діяльності проти України.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Голос України*. 19.06.2001. № 107.